BUITENBAND

Orgaan van de Verening van Gepensioneerde ANWB

Twaalfde jaargang
maart 1992
Verschijnt 4 x per jaar

Eindredactie
Bram Roozendaal

Redactiecommissie
Tine den Boer
Koos van Drunen
Jan Korstjens
Puck de Rover

Vaste medewerkers
Jaap Jasperen
Paul van der Meij
Ciska Paanakker
Harry de Vré
Mario Wijnvoord

Produktie
Zet- en drukwerk
Den Haag Offset B.V.

Bestuur VG-ANWB
mw. F.J. Noordervliet,
voorzitter
J. van Drunen
vice-voorzitter
mw. H. Brehler, secretaris
mw. G.N. Borsje,
2e secretaris
P.C. Jurgens.
penningmeester
W.A. Rombout, lid

Secretariaat
Mgr. Bekkerslaan 821
2286 EJ Rijswijk
Tel. 070 - 393 87 19

Postrekening
t.n.v. Bestuur VG-ANWB
onder nr. 3816027

Kopij voor
het volgende nummer
uiterlijk 1 mei '92
naar de redactie
A.S. Roozendaal
Breitnerlaan 358
2596 HJ 's-Gravenhage
Tel. 070 - 328 06 29

Beetje vernieuwd

Het zal u prompt opgevallen zijn. Er is iets gebeurd met de Buitenband. Hij is een beetje vernieuwd. Met een verfrist logo hierboven, met een andere, strakkere letter en met moderne rubriekkopjes. Maar er is niet geschoven met wat u inmiddels precies vijf jaar op de vertrouwde plaatsen aantreft. Dus Pensioen Privé op de twee, het interview op de vier, de escapades van de Wegenwacht op de tien, de puzzel op de twaalf en de belangenbehartiging op de pagina's acht en negen. Ditmaal is dat een verslag van de ouderenmanifestatie 'Aan ons het woord.' Omdat wij ouderen 'in tel zijn'.

Evenementen

Burgers Bush en het Openluchtmuseum (foto) zijn twee van de evenementen op onze jaarlijkse excursie. We gaan dus naar Arnhem, op donderdag 21 mei. Bijzonderheden staan op pag. 3. Dat uitstapje is ook een agendapunt op de 13de Algemene Ledenvergadering. Daarvoor wordt u uitgenodigd op zaterdag 4 april a.s. Ontvangst met koffie om 10.30 uur in het restaurant van het ANWB-Hoofdkantoor. Aanvang vergadering 11 uur. De ANWB-gastvrouwen zorgen daarna voor een appéritief en een lunch. Jaarverslag en agenda staan op pag. 6 en 7.

Overlevende

Kort voor en op D-day ging zij op transport. Fresnes, Romainville, Saarbrücken, Ravensbrück, Buchenwald, in deze volgorde. Bijna een jaar concentratiekamp had haar dood moeten zijn. Maar Lon Verstijnen was niet kapot te krijgen. Met acht lotgenoten ontsnapte ze ook aan de Dodenmars, de evacuatie van Buchenwald. Uitwissen van de hellesporen was de opzet van de Duitsers. De overlevenden hebben anders bepaald. Ook Lon Verstijnen heeft er nu een ego-document aan toegevoegd. 'Live begins', schreef ze op 17 april 1944. Een tweede leven van werken, van internationale contacten. Daarin ook acht jaren ANWB. Een gesprek op pag. 4.

ANWB

Pensioen Privé

Volgende maand, om precies te zijn op 27 april, zijn Hans Zondag (79) en Zus (Gezina) Bakker (76) vijftig jaar getrouwd. De viering is dan al achter de rug, want de familie Zondag met beide dochters en schoonzoons neemt er een voorschot op in hotel Opduin op Texel. Trouwen in het oorlogsjaar 1942 was voor het gouden paar van nu een logisch gevolg van de situatie. De oorlog en de Duitse blokkade van de Oostzee hadden een einde gemaakt aan de

houthandel en dito-agenturen met Scandinavische landen, waarin Hans vanuit het thuisfront in het Groningse Zuidlaren doende was. Hij stond dus met lege handen. Nu is alle hout geen timmerhout, maar toen Hans Zondag op een bondsvergadering in Zuidlaren kreeg ingefluisterd dat er in Den Haag een jongeman werd gezocht voor de 'presentatie en ledenwerving', leek hem dat een unieke kans voor wat men tegenwoordig een job-rotation zou noemen. Achteraf zegt hij, aan de oorlog zijn ANWB-carrière te danken te hebben. Ook de gelegenheid om met Zus (Gezina) Bakker naar het stadhuis te gaan. Wel zijn ze door het hout aan elkaar gekomen. Op een dansavond in Veendam, waar hij als jonge houtkoopman de dochter van de secretaris van de Kamer van Koophandel *quick-quick-slow* ronddraaide.
Bijna veertig ANWB-jaren maakte hij vol. Eerst als rechterhand van Loes Kolkert en op de bondsvergaderingen als 'bondspredikant' in de plaats van Marius Ruytenschildt. Naderhand als kantoorhoofd in Groningen, rayonchef en hoofd bijkantoren en ter afronding als inspecteur van bondskampeerplaatsen. 'Dat was eigenlijk het leukste,' zegt hij terugblikkend. Het rondrijden door en langs kamperend Nederland vergoedde voor hem in elk geval het wegvallen van zijn Groningse status. Daar was hij in het sociale en culturele leven gegroeid tot een notabele met als bekroning de vernoeming van de 'Herm Jan Zondagschool'. In de laatste maand van dit jaar hoopt Hans Zondag tachtig jaar te worden. Ik hoop dat het hem met zijn vrouw lukt het pensioenfonds nog heel lang een poot uit te trekken.

Even terug naar de eerste maand van dit jaar. Toen hebben Wout Geerlings (62) en Trudy Geerlings-Pronk (59) in Monnickendam (op 9 januari) hun 40 jarig huwelijksfeest gevierd. Dat wil

zeggen in een zaal van motel Katwoude. Want voor tweemaal zes kinderen en zeven kleinkinderen en alle goede vrienden en kennissen was het huis natuurlijk te klein. En 't was allemaal zo bescheiden begonnen. Op een verjaarspartijtje van een kameraad, waar Wout het meisje Trudy zag zitten. Na zijn ANWB-jaren - 16 jaar chef keuringsstation Haarlem en Amsterdam en naderhand expertise motorvoertuigen in Den Haag - is hij in '90 met vut gegaan. Om zijn handen vrij te hebben voor de bouwvereniging, waar hij een bestuursfunctie bekleedt, en voor alle karweitjes, die er bij de kinderen en kleinkinderen wachten.

Er was nog een 40-jarig huwelijk in januari. Op de 17de in Bergen op Zoom in de kring van het 'gele' bondsvolk. Piet van Baaren (67) en Annie, van huisuit Bergsma (64), konden daar met beide zoons en intieme kring van vrienden en kennissen terugzien op veertig jaren huwelijkstrouw. Voor Piet zijn dat ook bijna veertig wegenwachtjaren geweest. Als oud-Heldenaar eerst op de route Afsluitdijk, sedert de jaren vijftig op de Zeelandroute. Piet en Annie kennen elkaar ook van Den Helder, al vanaf hun tienertijd. Maar sinds '54 zijn ze zo

met de Brabantse Zoom vergroeid, dat ze er niet meer weg willen.

In Den Haag zijn Jan v.d. Starre (71) en Rie Aerts (68) veertig jaar getrouwd, op 17 april a.s. Hij maakte in 1983 gebruik van de vutregeling, na de ANWB 29 jaar te hebben gediend als cijferkundige bij de administratieve organisatie en de interne

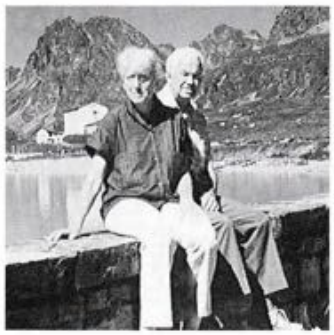

accountantsdienst. Een dikke veertig jaar geleden belandde hij met een vriend op een verjaardag, waar zijn oog op Rie viel temidden van andere jongelui. Jan stal er de show met een soort telepathische performance. 'Allemaal nep', zegt hij nu, maar zijn optreden als gedachtenlezer maakte op de meisjes een diepe indruk. De gedachten van Rie lieten zich in elk geval niet raden. Het robijnen huwelijk wordt op 3 mei gevierd met de familie, een autobus vol voor een dagje uit, naar o.a. het Autotron.

Ro.

Aftakeling

De ouderdom, die met gebreken komt.
is bijna klaar met zijn omsingeling.
Al wat ik ben is nog herinnering:
het meeste heeft de tijd al uitgegomd.

Al ben ik nog mijzelf, ik ben vermomd,
een soort nostalgische tentoonstelling
waarop ik als een godvergeten ding
met alles wat ik was sta opgesomd:

Toen had-ie nog een kop met stroblond haar,
Toen dook-ie nog geregeld van de hoge,
Toen was-ie nog een dichter, en bevlogen,
Toen kwam-ie nog in tien seconden klaar...

Ja, toen was ik de man die ik herken
als ik een dag de tijd vergeten ben.

Nico Scheepmaker, uit de bundel De Gedichten

Arnhems attracties doel van voorjaarsexcursie

Arnhem en zijn attracties. Ziedaar de keuze van het bestuur van de VG-ANWB voor de jaarlijkse excursie. Na de geslaagde Flevodag vorig jaar in hartje zomer, nu weer een voorjaarsuitje. De datum: donderdag 21 mei. Alle leden ontvangen bijtijds een uitnodiging met aanmeldingsformulier. De kosten zullen ƒ 45,- per persoon bedragen.

In samenwerking met Westercoach heeft het bestuur een gevarieerd en attractief programma opgebouwd.
's Ochtends vertrekken de bussen weer uit Den Haag, om 8.30 uur, en Utrecht, 9.30 uur. Leden in bijvoorbeeld het oosten en zuiden van het land, die denken ongunstig t.o.v. Utrecht te wonen en menen op eigen gelegenheid naar Arnhem te kunnen reizen, doen dat op eigen risico. Zij missen dan de eerste samenkomst in café Bloemenheuvel te Woudenberg waar koffie met gebak wordt geserveerd en de apotheose van het diner in rest. De Heuvelbrug te Leersum. Het bestuur gaat ervan uit dat het samen-uit samen-thuis ieders voorkeur zal krijgen.
Van Woudenberg rijden de bussen langs de Rijn naar het Openluchtmuseum. Daar kan ieder zijns weegs gaan tot de gezamenlijke lunch in pannekoeken restaurant De Herberg. De bussen brengen ons vervolgens naar Burgers' Zoo met zijn vermaarde chimpanseekolonie en naar Burgers' Bush, waar het tropisch regenwoud is nagebootst en tropische vogels vrij rondvliegen. Na het diner, omstreeks acht uur, rijden de touringcars weer 'huiswaarts', d.w.z. naar Utrecht en Den Haag.

Burgers Zoo en -Bush wordt een ontdekkingstocht op 21 mei (foto Burgers)

Pensioen netto lager door premie AWBZ

Alle gepensioneerden hebben dit jaar - reeds over januari en februari - netto minder pensioen op hun bank- of girorekening gekregen.
Het belastingtarief van 13% is weliswaar ongewijzigd gebleven, maar de inhouding AWBZ is gestegen van 5,8 naar 7,3%. De totale inhouding op het pensioen bedraagt derhalve 20,3%.

SENIOREN praatpaál
055 - 41 43 82
01713 - 1 59 04
010 - 426 59 20
de VG-ANWB luistert

Regio Den Haag viermaal bijeen

Twee groepen leden in Den Haag zijn in de eerste maanden van 1992 bijeen geweest. De eerste met 14 deelnemers kwam samen in het 'klassiek' Haags établissement 't Goude Hooft en bezocht na een gezellige lunch de inner circle van de residentie, t.w. het Binnenhof met Ridderzaal en (oude) Tweede Kamer. De tweede groep met 20 deelnemers verzamelde voor het eerste (sociale) deel van het programma in het Westbroekpark en was na de lunch te gast bij het Duinwaterleidingbedrijf. Dat hield een welkom in bij de watertoren aan de Pompstationsweg en een rondleiding langs de zuiveringswerken en -bassins om met eigen ogen te zien welke inspanningen nodig zijn vóór de kraan een glaasje veilig en gezond water kan leveren.
Er volgen voor Den Haag, waar de meeste leden van de VG-ANWB zijn geconcentreerd, nog twee bijeenkomsten, op 10 maart en 14 april.

Riks korting voor Floriade

Het kost een aanzienlijke duit om de bollen, bloemen, planten, bomen, groenten en vruchten te bewonderen in de vierde Floriade, die ditmaal is ingericht te Zoetermeer. Exclusief wat u als bezoeker daar in eetgelegenheden, op terrasjes en in winkels kunt uitgeven, bedraagt de toegangsprijs ƒ 20,- p.p. Maar als 65+er krijgt u een rijksdaalder korting. De Floriade is open van 11 april tot 11 oktober, dagelijks vanaf 9.30 uur. De trein, Zoetermeer Stadslijn vanaf Den Haag-CS stopt bij station Zoetermeer-Floriade. Vanuit Rotterdam, Delft, Den Haag-Zuid, Leiden en Alphen rijden speciale Floriade-bussen van West-Nederland.

Pompstationsweg, foto Gerda Borsje

Madelon L. Verstijnen

Je moet gewoon een ijzeren wil hebben, anders ben je verloren

'Ik heb nooit over de oorlog willen praten. Ik heb het er nooit over willen hebben. Mijn kinderen meden het terwille van mij. Maar we vorderen in leeftijd. Verschillende vrienden die het einde van hun leven voelen naderen, waren geïnteresseerd. Dus daar zat aldoor: als ik het nu niet doe, komt het er niet meer van. Ik zeg niet dat ik me van iets verlos, want dat idiote *van je afschrijven* daar geloof ik niet in. Ik ben na de oorlog onmiddellijk aan de slag gegaan met werken. Dat heb ik altijd beschouwd als therapie. Als ik me maar bezig houd met werken dan gaat de rest vanzelf wel over.'
Waarom nu pas dat boek*), zesenveertig jaar na dato, had ik gevraagd. Of ze eerst de tijd van verwerking nodig had gehad en of ze de kampherinneringen nu had opgeschreven uit therapeutische overwegingen. Maar ik heb Lon Verstijnen verkeerd ingeschat. Geen zieleroerselen hebben haar gedreven, maar de dringende tijd en de wens het oorlogshoofdstuk voor goed af te sluiten. Voor zichzelf, voor de familie en voor de mensen en instituties, die veel in haar leven hebben betekend. De opdracht voor in het boek geeft eigenlijk al het antwoord: 'Geboekstaafd voor kinderen, kleinkinderen, vrienden en belangstellenden' en 'Als hommage aan mijn broer Eric Frans Verstijnen, overleden te Vaihingen op 31 januari 1945, begraven op het Ereveld te Loenen.'
'Ik sta in het krijt bij de Oorlogsgravenstichting. Die onderhoudt met grote zorg het graf van mijn broer en andere daar herbegraven verzetsstrijders. Goed, dat is niet de reden van het boek, dat is de reden van de opbrengst**). Toen ik dat geregeld had, dacht ik nou moet ik dat boek schrijven om ons geslacht af te sluiten. Ik ben de laatste naamdragende Verstijnen van onze familie. Ik heb twee dochters en vier kleindochters. Daar zit geen enkel mannetje tussen. Ik wou dat ten eerste ten opzichte van mijn broer, ten tweede ten opzichte van mijn ouders. Nou ja... Laat ik dan nog zeggen, als er al een bedoeling achter zat, behalve dat afsluiten van de familie, heb ik het gedaan voor m'n kleinkinderen. Ze zijn 12, 14, 16 en 22. De oudste schreef mij een briefje, jouw boekje heeft mij tot nadenken gestemd. En dat is precies het enige dat ik wil. Die anderen zijn nog te jong, maar ik hoop dat het ze eens op een bepaald ogenblik tot nadenken stemt.'

Foto Harry de Vré

Madelon L. Verstijnen is op 15 september 1916 in Den Haag geboren. Drieentwintig jaar oud ging zij in Leiden Arabisch studeren, met als keuzevak Assyrisch, als enige student van prof. De Liagre Böhl. Tot haar arrestatie was zij zijn wetenschappelijke assistente aan het Instituut voor het Nabije Oosten. Na de bevrijding werkte ze eerst als tolk/vertaalster bij de Turkse ambassade, daarna werd zij vertaalster bij het Europees Parlement en de EGKS in Luxemburg. Zij stond mede aan de wieg van de Voorlichtingsdienst van de EG. In 1962 werd zij door Kluwer aangezocht als auteur Handboek Europese Gemeenschappen (Europees Recht), een auteurschap dat zij nog steeds uitoefent. Intussen werd zij nog aangesteld als hoofd secretariaat en administratie bij de Stichting Wereldtentoonstelling voor Montreal (1967) en Osaka (1970). In 1972 werd zij bij de ANWB hoofd secretariaat buitenland als opvolgster van Alice van Waesberghe. In 1980 maakte zij gebruik van de toen ingestelde vut-regeling.

We zitten bij haar thuis, vier hoog in Voorburg. Op de grond tegen de wanden gestapeld en hangend aan de muren tekeningen, schilderijen, werken van overwegend jonge kunstenaars. Op kasten in de vensterbank keramiek in mooie tinten, beeldjes, sculpturen. Het is een van haar liefhebberijen, het frequenteren van galerieën. 'Daar geef ik gewoon geld aan uit.' In het boek vertelt ze hoe ze als kind de kunstzinnige belangstelling met de paplepel kreeg ingegeven. Vader Verstijnen nam z'n dochter mee naar kijkdagen van kunst- en antiekveilingen. Als zestienjarige kocht ze haar eerste kunstwerk, een reproduktie van het Joodse bruidje van Rembrandt, voor vijfentwintig gulden. 'Ik sloot een lening bij m'n vader en betaalde het elke week van m'n zakgeld af.'
Thuis, dat was Scheveningen, waar haar vader, notaris, duidelijk hoofd van het gezin was en Eric, zes jaar ouder, de grote broer. Mijn opmerking, 'een zeer beschermde omgeving' bevestigt ze. 'Ja, dat vind ik achteraf. Nu ik zo oud ben als nu geloof ik dat een te

beschermde jeugd niet goed is. Je krijgt de klappen toch. Iedereen. En dan is het hard te incasseren. Mijn vader kon schermen met waarschuwingen als 'pas op voor handelaren in blanke slavinnen', mij echt niet uitleggend wat dat wel was. Hij gaf ook zelden uitleg aan zijn angsten, zijn bezorgdheid, te beschermen. Hij was in zijn wiek gescho-

ten toen ik m'n eerste baantje kreeg toen ik achttien was, assistent-redaktrice bij de Bredase krant. Dat had ik zelf georganiseerd. Maar dat had hij willen regelen. Maar van het ogenblik dat ik kon denken, bewust met dertien jaar, maar altijd onbewust heb ik gedacht, wat ben ik bevoorrecht door het ouderlijk huis waar ik uit kom. En dat vond m'n broer ook.'
Een van de voorrechten vindt ze nog, dat zij als kinderen in alles werden betrokken en geraadpleegd. 'Ik weet heel goed dat mijn vader besliste, dat m'n ouders beslisten. Maar we werden bij elk probleem betrokken. We genoten ook volle vrijheid, volle geestelijke vrijheid. Als wij joods hadden willen worden of katholiek of een goeroe, dan zou ons dat nooit zijn verboden. Door zijn beroep wist mijn vader goed hoe de mannenwereld in elkaar stak. In die dagen hadden vrouwen niets te zeggen. Maar hij heeft mij zodanig opgevoed, denk erom als je met tien kinderen blijft zitten, dat je je kunt redden, dat je niet afhankelijk bent van een man. Daarvan had hij in zijn praktijk de bittere ellende gezien. Van meisjes die geen opleiding hadden en die hingen bij een slecht huwelijk. Ik was totaal onafhankelijk. En dat ben ik altijd geweest.'

Ze praat snel. Zo zal ze wellicht ook werken denk ik onderwijl. Want elke maand verwacht Kluwer van zijn auteur Handboek EG een supplement van 224 bladzijden. Aan de opvolging door een team van drie man wordt gewerkt, maar Lon Verstijnen (75) stopt pas definitief als die goed zijn ingewerkt. Doelgericht is ze. Een vrouw die zich op niemand anders wenst te beroepen dan op zichzelf. Ook Blankert heeft dat ervaren in de acht jaren dat zij aan het hoofd stond van het secretariaat buitenland. Ze was al 56 toen die functie vrij kwam voor iemand van maximaal 45. Maar haar sollicitatiebrief was overtuigend. Blankert noemt ze een 'buitengewoon prettige en efficiënte baas'. De baan 'leuk', maar ook strijdig met haar onafhanklijke persoonlijkheid. 'Ik heb nooit een baan willen hebben. Dat ervaar ik als te knellend. Daarom heb ik het vaak niet prettig gevonden bij de ANWB.'

- In het kamp heb je verteld hoe je als 18-jarige in Algiers bent geweest.
'Ik had een contract met mijn vader gesloten,dat ik in Algiers mocht studeren. M'n ouders hadden daar vrienden, een doktersfamilie. Dat was voor mij, wat nu heet, het volstrekte einde. Geweldig vond ik dat. M'n gastvrouw heb ik half de dood ingejaagd. Ik moest en zou de kashba in 's nachts. Ik moest en zou de straat op. Stikkend van energie. Toen wist ik wat ik wou, in de diplomatieke dienst in het nabije oosten. Maar 't loopt altijd anders.'

- Ontstond daar ook je interesse voor het Arabisch?
'Volstrekt. Maar we hebben dat in de hele familie zitten. Mijn broer was overbegaafd, die kende met twaalf jaar al Japans en vooral Chinees. Een oom van mij, Jef Last, was sinoloog. Mijn broer heeft in Leiden rechten gestudeerd. Een dringende wens van thuis. Maar hij was gefascineerd door China, vond dat hij er thuis hoorde. Maar mijn belangstelling ging naar het nabije oosten.'

- En dat Assyrisch?
'Ik had de keuze. Ik kwam bij mijn professor en die zei, wat komt u hier doen. Ik zei, ik kom Arabisch studeren. Hij weer, wat een onzin, waarom. Ik zeg, zo ben ik opgevoed, Ik moet me zien te weren in een mannenmaatschappij. Hij: onzin, onzin. U hoort in de balzaal thuis... Mijn vader had het dus heel goed gezien. Maar goed, toen bleek het onder de semitische letteren te vallen en dat hield in Arabisch als hoofdvak, kennis van de islam en als keuzevak Hebreeuws of Assyrisch. Ik heb Assyrisch gekozen. Door de oorlog hielden de colleges Arabisch op. Maar ik heb

Uit het Journaal

(...) Zondag 15 April zijn we gevlucht. We gingen op weg, kapot en half stervend, en we zijn hem gesmeerd. Liepen eerst wat rond. We zijn 9, 6 Franschen, 1 Spaansche en Guigui en ik. God zeg, we vonden Joegoslavische krijgsgevangenen en een Engelsche Duitscher die ons ontvangen hebben!!!
(...) De gemeene Duitscher hier is doodsbang voor vliegers, en voor hun simpele leven. Gek, ons doet het niets, maar wij zijn dan ook aan den anderen kant geweest...

bijles genomen opdat ik na de oorlog m'n examens kon doen, maar ja toen ben ik gepakt en later heb ik het moeten laten vallen.'
Onvoorbereid op alles wat zich ondergronds afspeelde, was ze op 7 maart 1944 met haar vriendin Guigui in Leiden op de trein gestapt met bestemming Parijs. Met valse papieren. Broer Eric had het allemaal geregeld.
'Bekokstoofd', zegt ze. 'Ik wist van toeten noch blazen. Of de uiteindelijke zending Engeland was of iets anders dat kan ik gewoon niet zeggen.' Het enige dat de meisjes wisten was de plaats van ontmoeting en het hotel om de nacht door te brengen. In de vroege ochtend van de 9de maart werd op de kamerdeur gebonsd: *Aufmachen! Polizei!* Die wisten waarvoor ze kwamen. Uit de opengetrokken kastdeuren rolden Duitse uniformen, geweren, handgranaten. Lon en Guigui waren verbluft. Ze wisten niet wat ze zagen. Voor beiden, voor Eric en de anderen in de daar verzamelde verzetsgroep, lag het duivelse scenario klaar. *Abführen!*

- Je wist niet eens wat concentratiekampen waren?
'Absoluut niet. Ik had er nooit iets over gelezen. Ik wist niets. Ik wist natuurlijk dat joden ondergedoken waren en je hoorde wel ze zijn naar Westerbork.

(lees verder op pag. 10,

***) Madelon L. Verstijnen, Mijn oorlogskroniek, met de ontsnapping Buchenwald - Colditz 15-21 april 1945, uitgegeven in eigen beheer; te bestellen door overmaking van ƒ 30,- (incl. ƒ 5,- verzendkosten) op bankrek. 95.27.73.341 of postgiro 543618 t.n.v. M.L. Verstijnen te Voorburg.**
****) De opbrengst is bestemd voor de Oorlogsgravenstichting en Amnesty International.**

Jaarverslag 1991 van de VG-ANWB

Een jaar met toegenomen activiteiten

Op 1 januari 1992 telde onze Vereniging 405 leden en 12 begunstigers. In vergelijking met vorig jaar een groei van 25 leden, maar een teruggang van het aantal begunstigers met twee. Dit laatste komt doordat twee begunstigers door het bereiken van de vut-leeftijd overgestapt zijn op het lidmaatschap van de VG-ANWB.
Helaas moesten wij ook afscheid nemen van zes van onze leden die in de loop van dit verslagjaar zijn overleden.
Het voltallige bestuur heeft zich herkiesbaar gesteld. Aangezien er vanuit de leden geen kandidaten zijn gesteld, werd het bestuur in zijn oude samenstelling herkozen: mw. F.J. Noordervliet voorzitter, J. van Drunen vice-voorzitter, mw. H. Brehler secretaris, mw. G.N. Borsje 2de secretaris, P.C. Jurgens penningmeester, W.H. Rombout lid.
Gedurende het verslagjaar kwam het bestuur zesmaal bijeen en wel op 24 januari, 21 maart, 2 mei, 4 juli, 26 september en 21 november. Op 23 maart had de 12de Algemene Ledenvergadering plaats op het Hoofdkantoor van de ANWB. Wij mochten toen meer dan honderd leden verwelkomen, een aantal dat vergaderen op zaterdag noodzakelijk maakte. De notulen van deze 12de Algemene Ledenvergadering zijn opgenomen in de Buitenband van juni 1991.
Doordat de Algemene Ledenvergadering een desbetreffende voordracht had ondersteund, heeft het bestuur de heren Eysenring en Korstjens bij het Pensioenfonds van de ANWB voorgedragen als kandidaat-leden van de Adviesraad van Deelnemers van dit pensioenfonds.

Desalniettemin heeft het Pensioenfonds nog de wettelijke plicht gehad kandidaten op te roepen buiten de VG-ANWB. Alle gepensioneerden van de ANWB hebben daartoe een brief ontvangen. Daar zich geen kandidaten meer hebben gemeld, zijn de door onze Vereniging gestelde kandidaten, t.w. de heren J.H. Eysenring en J.P. Korstjens, als lid van de Adviesraad van Deelnemers van het Pensioenfonds van de ANWB geïnstalleerd. Zij hebben in het verslagjaar één vergadering bijgewoond, t.w. op 1 november, en het overleg met het Bestuur en de Raad van Deelnemers als zeer positief ervaren.

De VG-ANWB levert ook een actief aandeel in het OVGO, het Overlegorgaan Verenigingen Gepensioneerden van Ondernemingen, waarbij 16 verenigingen zijn aangesloten. Behalve de VG-ANWB, de verenigingen van gepensioneerden van AEGON, AMRO, ANP, DAF, Esso, Philips, Heidemij, Heineken, Hollandsche Beton, Bijenkorf Beheer, KLM, Shell, en de Omroep. Voor onze Vereniging is de heer Van Drunen lid van de Pensioencommissie, de heer R. Veltman lid van de Commissie Gezondheid, Welzijn en Wonen en de heer Korstjens lid van de Commissie Publiciteit en redaktielid van het OVGO-Nieuws. Aandachtspunten in de diverse besprekingen waren o.m. handhaving van bestaande pensioenrechten, vut-regeling, AOW, indexatie van pensioenbreuken, discriminatie van vrouwen bij pensioenverzekering en gevolgen van de nabestaandenwet. Voor onze Vereniging is mw. A. (Puck) de Rover aanwezig geweest op het op 26 november in hotel Haarhuis te Arnhem gehouden symposium van de Unie KBO, '50+vrouwen in tel of buitenspel?' Op 9 december 1991 was de Vereniging ook vertegenwoordigd op de landelijke ouderenmanifestie van het CSO in het Haagse Congresgebouw. Een verslag hiervan staat op pag. 8.

In het verslagjaar is het Bestuur met vertegenwoordigers van het Sociaal Fonds doorgegaan met de regionale bijeenkomsten. Deze waren op 15 januari in Bergen op Zoom, 12 maart in Apeldoorn, 20 maart in Joure, 16 april in Velp, 28 mei in Leersum. Bij gebrek aan belangstelling is de geplande bijeenkomst op 1 oktober te Amsterdam niet doorgegaan. Degenen die zich wel hadden aangemeld zijn doorgeschoven naar de bijeenkomst op november te

Ledenbestand VG-ANWB

Nieuwe leden
Abbink, J., Weststraat 5, Dreischor
Bliekendaal, Ch., Aldegondestraat 79, Amersfoort
Driest, H.P. van, Hanny Schaftstraat 72, Leidschendam
Geld, J.E. v.d., Melis Stokelaan 223, Den Haag
Haartsen, H., Tjerk Hiddesdreef 21, Voorschoten
Kroon, Th., Merelhof 16, Voorschoten
Vos, R., Weth. Koenenstraat 24, Millingen
Vos, mw. C.C.J.M.G., St. Pieterskade 19-c, Maastricht
Weerd, G.J. de, Bremlaan 38, Ede
Wittenberg, mw. G., Copernicusstr. 280-a, 2561 XM Den Haag

Overleden in 1991
Met leedwezen hebben wij vorig jaar afscheid moeten nemen van:
J.G. Meyer, chef huisdrukkerij, 3 febr.
F.A.P. Mooy, ins. bewegw., 15 mrt
Mw. J. Carnal v.d. Sloot, wed. van empl. bewegwijzering, juni
H.A. Swolfs, verkeerswacht, 21 aug.
Mw. J. Drop, reisinl. hotels, 31 juli
Mw. A.M. v. Druyten, wed. empl. scheepstechniek, 24 sept.

Overleden sinds 1-01-1992
Harm J. Kraus, chef uitgeverij, 4 jan.
J. Bavelaar, chef Cod. Cred; adm. BOA, 12 jan.
Wim A.B. van Deelen, chef techn. keuringen, 15 jan.
Guus Moerel, chef DOP, club A, TRvL, 25 jan.

Agenda 13 de Alg. Vergadering

1. Opening en mededelingen
2. Notulen 12de Alg. Ledenvergadering
3. Jaarverslag 1991
4. Financieel verslag '91 en begroting 1992
5. Verslag kascommissie
6. Benoeming kascommissie
7. OVGO-activiteiten
8. Regionalisatie
9. Excursie 1992
10. Rondvraag
11. Sluiting

Bestuursverkiezing

Op de agenda ontbreekt een punt Bestuursverkiezing. Het voltallige bestuur is namelijk in 1991 herkozen. Overeenkomstig de nieuwe statuten treedt eerst in 1993 de helft af.

en voor de hulp die wij mogen ontvangen van verschillende afdelingen van de ANWB. De traditionele jaarafsluiting met het ANWB-kerstpakket bleek wederom een zeer gewaardeerde geste.

Het Bestuur

Haarlem. In het land blijkt de belangstelling groter te zijn dan in de steden. Het bestuur blijft de regiobijeenkomsten niettemin stimuleren.
In dit verslagjaar is de statutenwijziging afgerond. De leden hebben een exemplaar van de nieuwe Statuten ontvangen.

In overleg met onze Vereniging heeft de ANWB een brochure samengesteld 'informatie over vut', daarin wordt o.m. verwezen naar het lidmaatschap van onze Vereniging. Met Personeelszaken en de Bedrijfs Maatschappelijke Dienst is afgesproken dat onze verenigingsfolder 'Een punt achter het werk' tegelijk met voornoemde brochure aan het scheidende personeelslid wordt overhandigd.

Een andere bestuursactiviteit die zijn beslag kreeg, was de vereenvoudiging van de contributiebetaling. De penningmeester heeft samen met het informatiecentrum van de afdeling Informatica en Automatisering bewerkstelligd dat inning van de contributie ingaande 1992 kan geschieden met een acceptgiro.
Het succes van het op 20 augustus zeer geslaagde uitstapje is een beloning geweest voor het veel verzette werk. Voor het eerst reden we uit met vier bussen, doordat zich een recordaantal van 176 deelnemers voor de Flevolanddag had gemeld.

De samenwerking met de ANWB was ook in 1991 weer voortreffelijk. Dankbaar zijn wij voor de verleende subsidie

Toelichting op de agenda

ad 2
De notulen van de 12de Algemene Ledenvergadering treft u aan in de Buitenband van juni 1991, pag. 8, 9 en 12. Vergeet niet dat nummer mee te nemen.

ad 4
In '91 waren baten en lasten nagenoeg in evenwicht. De baten bedroegen totaal ƒ 35.408,73; de lasten ƒ 35.369,45. Het geringe overschot wordt toegevoegd aan de Algemene Reserve. De grootste uitgavenpost betreft de excursie naar Flevoland. Als gevolg van het grote aantal deelnemers (176) ontstond een netto bedrag van ƒ 14.805,05, meer dan het dubbele van 1990, t.w. ƒ 7038,61 met 105 deelnemers.
Tegenover een meeropbrengst aan rente - ca. ƒ 2.500,- t.o.v. 1990 - stonden de extra uitgaven voor de vernieuwing van de statuten, t.w. notaris- en drukkosten samen ƒ 3.300,-.
Voor 1992 wordt begroot dat baten en lasten wederom gelijk zullen zijn.

Punt van bespreking is o.a. de excursie naar het oerwoud van Burgers Bush; helemaal boven: een regiobijeenkomst in Den Haag, foto Gerda Borsje

Pensioentoeslag voortaan maandelijks

Alle gepensioneerde ANWB-ers hebben onlangs de pensioentoeslag over 1991 ontvangen. Voor het laatst als uitbetaling ineens. In overleg met Centraal Beheer, dat thans de uitbetaling voor het Pensioenfonds ANWB verzorgt, is besloten de pensioentoeslag ingaande 1993 voortaan maandelijks uit te keren. De inmiddels uitgekeerde procentuele verhoging van de pensioentoeslag, groot 2,95%, is als volgt opgebouwd: tegoed per 1-7-'90 (voor de helft) 0,54%, per 1-1-'91 (volledig) 1,94% en per 1-7-'91 (voor de helft) 0,47%. Een en ander op basis van de vastgestelde verhogingen van het geschoonde prijsindexcijfer en de conjuncturele salarisverhoging van het personeel.

Ouderen-manifestatie met politieke anticlimax

OUDERENBELEID

'Fel protest ouderen op manifestatie' (Het Binnenhof). 'Ouderenprotest blijft niet zonder resultaat' (Trouw). 'De FNV is ook niet tevreden over het ouderenbeleid en ziet een opeenstapeling van problemen ontstaan' (voorzitter FNV). 'CNV pleit voor een speciale ouderenaftrek in het fiscale stelsel, de verantwoordelijke ministers kunnen binnenkort een verzoek van het CNV verwachten' (voorzitter CNV).

Dit zijn enkele reacties op de voortreffelijk georganiseerde Manifestatie van Ouderenorganisaties in het Haagse Congresgebouw op 9 december j.l. Daar zaten de fractievoorzitters van CDA, VVD, PvdA, Groen Links, D66 en GPV op het podium, met in hun midden prof. dr W. Albeda als dagvoorzitter en achthonderd ouderen in de zaal. De discussie kon beginnen. Het politieke panel mocht er zijn; de verwachtingen waren op niveau.
Een week later wisten we dat de voorgenomen bezuiniging van 1,5 miljard gulden - dat is 25% - op de subsidie van Ouderenbonden defintief was. De korting wordt gewoon doorgezet. 'Ik zie niet in wat ouderenparticipatie met subsidie te maken heeft,' zei PvdA-fractievoorzitter Wöltgens. 'Hoe meer ouderen zich voor ouderen gaan inzetten, hoe minder overheidssubsidie er nodig is.' De zaal werd boos. En niet alleen daarom.
De vijf ouderenorganisaties, ANBO, Unie KBO, PCOB, OVGO en CSPO, hadden efficiënt en goed gedocumenteerd werk gemaakt voor de manifestatie 'Aan ons het woord', Het doel was, een openbaar debat met de fractieleiders van de politieke partijen in de Tweede Kamer. Zij zouden, gesterkt in dit debat, de regering kunnen stimuleren tot een beter ouderenbeleid, o.m. bij de behandeling van de begroting van het ministerie van WVC in diezelfde maand.
Welnu, op het punt van een stukje financiële participatie in het ouderenwerk, in het belang van 2 miljoen ouderen, heeft de aanwezigheid van de fractievoorzitters niets uitgehaald.

Woningmarkt

ANBO-hoofdbestuurslid ing. W. Revet stelde in zijn inleiding dat bij ongewijzigd regeringsbeleid de positie van ouderen op de woningmarkt de komende jaren sterk zal verslechteren. Hij noemde het de hoogste tijd voor echte maatregelen en deed o.m. de volgende suggesties:

Foto Harry de Vré

- Meer sociale nieuwbouw, met name voor kleinere huishoudens.
- Aanpasbaar bouwen verplichten door bouwbesluit.
- Stimulering van woningaanpassing in plaats van ontmoedigen.
- Meer liften bij bestaande woongebouwen.
- Verbeteren van huursubsidie, met name voor alleenstaande ouderen.
- Betere rechtspositie voor ouderenhuurders, vooral in duurdere complexen.
- Meer ondersteuning van lokale ouderenorganisaties.
- Verbieden van leeftijdsgrenzen bij woningcorporaties.

Proefballonnen

CSPO-voorzitter V.R.E.Kant concludeerde dat de pensioenen van semi-overheidspersoneel in de periode 1979-1989 met 20 % zijn gedaald. Via de nota 'aanvullende pensioenen' heeft het kabinet talrijke proefballonnen opgelaten. Maar voor een gefundeerd beleid is deze summiere nota geen voldoende basis. CSPO dringt aan op het benoemen van een brede commissie van deskundigen - inclusief ouderen - die alle lopende pensioenvraagstukken bestudeert en daarover rapport uitbrengt.

Sociaal vangnet

OVGO-voorzitter J.W. Acda laakte de 'proefballonnen' die in de politiek, door ambtenaren en economen, worden opgelaten ten aanzien van de AOW. Proefballonnen als: doorbetalen van de premie AOW ook na het 65ste jaar; de eerste schijf van de inkomstenbelasting van 35%, die voor iedereen zou moeten gelden, dus ook voor boven de 65 jaar; en moeten ouderen met een aanvullend pensioen nog wel een AOW-pensioen ontvangen. Conclusie van de heer Acda: 'Het AOW-pensioen is een absoluut noodzakelijk basis-inkomen voor zeer vele ouderen, vooral alleenstaande vrouwen, en dient als sociaal vangnet gehandhaafd ten tenminste waardevast te worden gehouden.

Wachtlijsten

De PCOB houdt zich onder meer intensief bezig met de gezondheidszorg en acht lange wachtlijsten voor opname in verzorgingshuizen, verpleeghuizen en ziekenhuizen onaanvaardbaar. Voorzitter Dunning van de commissie 'Keuzen in de zorg' heeft onlangs in een interview gezegd: 'Wachtlijsten zijn de koortsthermometers van ons stelsel en deze lijsten worden steeds langer. Conclusie: zwakkere groepen verdienen meer bescherming en een groter aandeel van het totale gezondheidsbudget.' De PCOB is zeer sceptisch over het Plan Simons. Het sterke punt is de solidariteit, maar medische experts, de commissie Dunning en de Raad voor het Ouderenbeleid hebben er al voor gewaarschuwd dat ouderen in de onderhandelingen tussen zorgaanbieders en zorgverzekeraars, als gevolg van concurrentie, wel eens tussen wal en schip kunnen geraken. De PCOB verwijst de regering naar de aanbeveling van de commissie Dunning: 'de kwaliteit van zorg voor o.m. ouderen dient wettelijk te worden beschermd tegen mogelijke nadelen van gereguleerde concurrentie.'

Regelgeving

Vice-voorzitter mw. M.Th. Snel van de Unie KBO pleitte in haar inleiding voor het behoud van mogelijkheden van de landelijke bureaus van de verschillende ouderenbonden. De minister moet zich

daarbij aangesproken voelen. Zij verwijst immers in de zgn. voortgangsbrief 'Ouderen in Tel' naar de rol die de overheid speelt op het terrein van participatie door middel van regelgeving, onderzoek, overleg en voorlichting. De uitvoering van dit beleid ligt mede in handen van de lagere overheden en door de overheid gefinancierde instellingen. Het is opvallend hoe vaak - en op tal van gebieden - wordt verwezen naar de lokale overheid. De plaatselijke afdelingen van de ouderenbonden spelen een zeer aktieve rol bij het door de minister zo vaak genoemde gemeentelijk beleid. Maar om op de juiste wijze te kunnen blijven participeren en om serieus te worden genomen door overheid, ambtenaren en professionals, zijn voortdurende scholing, informatie en voorlichting nodig. Daarbij past geen korting op subsidie.

Koppeling

Met deze inleidingen hadden de ouderenorganisaties de toon gezet. Dagvoorzitter Albeda nodigde de fractievoorzitters uit op de stellingen van de vijf organisaties in te gaan. En daar kwamen ze.
Bolkestein van de VVD stelde een aantal op verbetering van het ouderenbeleid gerichte wensen in het vooruitzicht. Als oppositieleider wist hij het wel. Hij was vierkant tegen de subsidiekorting van de minister. Zo ook D66 en Groen links. *CDA-leider Brinkman* scheen op het punt van de subsidiekorting door de bocht te gaan. Hij vond die 'te veel en te snel'. Maar zijn veronderstelling dat 'de PvdA dan wel niet zou achterblijven,' werd niet bewaarheid. Fractiebaas *Wöltgens* zei, 'het moet nog maar bewezen worden dat ouderen zonder subsidie niet kunnen participeren in de samenleving. Er komen meer ouderen en die kunnen ook meer geld opbrengen.' Even leek het erop dat hij door zijn collega's over de streep werd getrokken nadat de gepensioneerden in de zaal een begin maakten met hun protest. *Wöltgens* zegde toe met de minister van WVC te zullen spreken over verkleining van de subsidiekorting. Tevergeefs, naar later zou blijken. *D66-voorman Van Mierlo* communiceerde voornamelijk binnensmonds. Die doet het op de televisie kennelijk beter dan *live*, al was hij duidelijk tegen de subsidiekorting. Maar *Lankhorst van Groen Links* bleek de enige in het panel, die een verbinding met de zaal tot stand bracht. Hij moedigde zijn collega's aan 'vandaag maar eens zaken te doen in het belang van de ouderen.' Maar de heren gaven niet thuis. Lankhorst sprak zich uit voor onvoorwaardelijke handhaving van de koppeling tussen lonen en uitkeringen. Om ook voor de belangenbehartiging van de ouderen meer financiële ruimte te krijgen stelde hij voor één of twee miljard gulden te korten op de algehele hypotheekaftrek van duurdere huizen (nu jaarlijks zeven miljard gulden).

Emotioneel

De stemming in de zaal werd er niet beter op toen de heren fractievoorzitters onderling tot een niet overal verstaanbare discussie overgingen. In verschillende toonaarden uitte zich de verontwaardiging. Heftig, emotioneel. Voorbeelden van de verslechterde positie van ouderen, financieel, sociaal maatschappelijk, werden door de microfoons geslingerd. De politici probeerden olie op de golven te gooien door o.m. de toezegging dat de minimumeisen voor aanpasbaar wonen in het nieuwe Bouwbesluit zullen worden opgenomen. Onduidelijk bleef of de fractievoorzitters met de hier uitgesproken wensen van plan zijn iets te doen. Aan de bereidheid van de ouderenorganisaties en de 800 gepensioneerden in de zaal om constructief en op eigen ongesubsidieerde kosten van gedachten te wisselen, heeft het in elk geval niet gelegen.

Jan Korstjens

BIJ-zonderheden

Op een druilerige namiddag in november zitten de informatrices van de reisbureaubalie in kantoor Schiedam een beetje landerig bij elkaar. De één knipt uit een groot vel de errata van een bekende organisatie en plakt ze op de bestemde bladzijde van hun programma. Een ander doet verwoede pogingen voor een cliënt een geschikte vlucht uit de computer te toveren. Nummer drie probeert al een half uur het hoofdkantoor te bereiken. Ze kauwt op een potlood. Dan stapt er een mijnheer op de balie af. Ze houdt het hoofdkantoor voor gezien en vraagt, 'wat kan ik voor u doen?' 'Kan ik een treinreis naar Parijs bespreken?' 'Jazeker, heeft u al iets gezien?' 'Trans City Trips leek me wel iets.' De gids wordt erbij gehaald. Informatrice en cliënt buigen zich over de mogelijkheden. Ze peilt haar klant, begin veertig, twee personen had hij gezegd. Ze keek naar z'n handen. Geen trouwring. Met z'n vriendin? Montmartre zou niet gek zijn. Ze pakt nog een paar andere gidsen. Ze heeft alle tijd, het is een stille dag. De opmerking 'ik ben er zelf geweest', wil vaak het goede effect hebben. Ook ditmaal. 'Goed, dit wordt het dus. Mag ik even de namen en leeftijden van de reizigers? Oh ja, nog even dit, wat voor bedden wilt u op de kamer? Twee aparte of een grandlit?' Ze wachtte met spanning, zou hij met een vriendinnetje in een grandlit of niet?
Het antwoord kwam als een grote klucht. 'Doet u maar een grandlit. Ik reis met m'n dochtertje en ze is pas twaalf. Nu kan het nog.'

PUCK

Tekening Mario Wijnvoord

Oo Wee Wee

Kareltje

Karel D. was een wegenwacht uit het echte hout gesneden. Een eerste klas dienstverlener, maar voor de rest een echte vrijbuiter.
In het midden van de jaren vijftig kwam hij op prille leeftijd bij de ANWB en kreeg na zijn opleiding de route van A naar Z toegewezen. Kareltje had al snel in de gaten dat het op zo'n BSA behoorlijk kon tochten en ontpopte zich al spoedig tot een soort eigentijdse Alibaba op een zijspanmotorfiets die veel weg had van een opgetuigde dromedaris.

Als hij van start ging, werd eerst de motor aangetrapt en ging hij, de flappen van de leren jas onder zich doortrekkend zitten. Dan werden er met zorg allerlei zeiltjes en kleden met overwegend oriëntaalse motieven om de kwetsbare ledematen gedrapeerd. Vervolgens werd de zware valhelm aangegespt en de handschoenen aangetrokken. Kareltje was gereed voor de rit. Voor eventuele toeschouwers was het dikke pret als de motor afsloeg en hij helemaal opnieuw aan zijn ritueel moest beginnen.

In die dagen behoorde een wegenwacht nog tot de notabelen en werd hij bijna op één lijn gesteld met de burgemeester en de notaris. Op grond van die status werd Kareltje dan ook door het jonge vrouwvolk uit de dorpen langs zijn route als een held vereerd. Hij wist dat subtiel uit te buiten, al leidde dat uiteindelijk tot een ravage in het liefdeleven van menige dorpse joffer. De ouders hadden het daar niet op en ondernamen stappen bij hoog niveau teneinde zijn prille carrière om zeep te helpen. In korte tijd werd hij zonder opgaaf van reden overgeplaatst naar een andere route. Een autosnelweg met als enige bebouwing een tankstation en een beneden aan de spoorbaan gelegen overwegwachterswoning. Maar Kareltje ontdekte daar al gauw een mooie dochter, oogappel van de overwegwachter, en het enige wild op zijn nieuwe jachtvelden. De natuur nam zijn loop. Het gebeurde regelmatig dat er 's avonds lange tijd een wegenwachtmotor onbeheerd boven aan de weg stond. Een af en toe passerende auto overstemde echter het gerisel in de struiken onderaan de dijk.

Op zekere kille avond begon de overwegwachter een verband te vermoeden tussen de uithuizigheid van dochterlief en de onbemande gele zijspancombinatie daar bovenaan de weg. Hij besloot poolshoogte te nemen en beklom het talud. Rakelings passeerde hij de in het struweel verborgen Kareltje, die met het meisje de dingen van alledag doornam. Bovengekomen stopte vader op z'n gemak een pijp en wachtte naast de BSA op de dingen die zouden komen. Maar er kwam niets en het struikgewas hield zich muisstil. Na een uur gaf vader het op. Hij ging op huis aan, teleurgesteld.
De geschiedenis vermeldt niet of het ooit wat geworden is tussen die twee, wel dat Kareltje nog urenlang last heeft gehad van kramp in de kuiten.

Tekst en tekening
Jaap Jaspersen

De oorlogskroniek van Lon Verstijnen

(vervolg van pag. 5)
Maar verder, hoe of wat, gegarandeerd niet.' Ze zou er snel achter komen. In haar kroniek staat het allemaal opgetekend. Kort, sober, een ego-dokument, opgedeeld in miniaturen. Ergens zegt ze: 'Onze lichaamskracht was nul. Maar de taaiheid was onovertroffen.' Lon had haar eigen patent: met haar verbeelding de werkelijkheid ontstijgen. Steeds denkend aan het verhaal van een Russisch officier, die evenmin fysiek sterk was, maar niet kapot te krijgen zei:'Ik heb een geest die moet eerst gebroken worden voordat mijn lichaam zich begeeft. En mijn geest is ongebroken.' En dromen en verhalen vertellen aan haar medegevangenen.
'Het ging erom de geest alert te houden. Het mes sneed aan twee kanten. Ik denk dat het in eerste instantie een kwestie van *surviving* was van mijn kant. En dat de anderen graag luisterden als afleiding, of weet ik veel. Anderen hebben weer andere dingen om zich aan op te trekken.'

In Buchenwald vijzelde ze haar Duits tot het uiterste op. Zo konden haar meest uitsluitend Frans sprekende lotgenoten op haar terugvallen. Na de ontruiming, tijdens de dodenmars en de ontsnapping, konden ze zich op haar verlaten. 'Je moet in zo'n situatie natuurlijk niet ziek zijn, want dan houdt alles op. En je moet een ijzeren wil hebben, anders ben je verloren. Bovendien achtte ik mij - ik zeg niet dat ik het was - verantwoordelijk voor de anderen.'
Met een stompje potlood op een uit het kamp bewaard bonboekje, waarvan de bonnetjes als in een vestiaire waren afgescheurd voor soep en brood, heeft ze de vlucht bijgehouden. Een journaal van dag tot dag. Tot en met de 21ste april 1945: 'Ja, schei maar uit. We zijn er.' En dat 'er' was de *Second Division* van het 7de Amerikaanse leger.

- Nergens in je boek breekt boosheid door. Op die toch traumatische ervaring volgt nergens een heftige reactie, nergens een moreel oordeel.

'Ik heb geen rancune. Ik vond 't niet leuk op z'n zachtst gezegd. Ik ben ook nooit meer in Duitsland geweest. Het is een volk dat ik mijd. Maar gevaarlijke mensen heb je overal. Ik zou de Hollanders niet de kost willen geven, die als ze de kans hadden, de echte macht... Vroeger dacht ik het zijn alleen de Duitsers. Maar dat leer je wel af. Het kan net zo goed in deze tijd geschreven zijn, of je nu in Chili zit, of in Irak, of weet ik waar ter wereld. Het is van alle tijden. Dat geloof ik nu wel. Het zit in de mens, in een bepaald soort mensen.'

- Maar dat soort heeft je als mens vernederd, willen vernederen.
'Ik heb dat nooit zo gevoeld. Ik ben niet te vernederen. Wij negenen kenden dat element vernederd voelen absoluut niet. Wij vonden alleen dat de ander zich vernederde door te trachten ons dat aan te doen. Nee, wij waren niet te vernederen... Laat ik het zo zeggen, Wij hadden volstrekte minachting. En dat heb ik voor iedereen die misbruik maakt van de weerloosheid van een ander.'

Bram Roozendaal

Koken met Paul van der Meij

Kabeljauw in folie

Benodigdheden:
150 g kabeljauwfilet, 1 venkelknol, 50 g boter, 1 cl pernod, 1 dl crême fraiche, 2 aardappels, venkelkruid.

Maak de aardappels schoon, maar schil ze niet. Snijd er een kapje af en bestrooi dit met peper en zout en doe er iets boter op. Doe het kapje terug op de aardappel. Dan in folie pakken en 50 minuten in de oven garen op 190°. Haal het groen van de venkelknol en hak dit fijn. Roer dat samen met peper en zout door de crême fraiche. De venkel zelf in dunne plakjes snijden en ze vervolgens op beboterd aluminiumfolie leggen. Daarop legt u de kabeljauw. Alles bestrooien met peper, zout en de pernod. Hierover legt u weer een folievel en vouwt dan de randjes samen tot een soort zakje dat nergens kan lekken. Dat gaat nu 40 minuten in de oven op 220°. De crême fraiche dient als saus voor zowel de vis als de aardappel.

Gebakken tonijnfilet

Benodigdheden:
150 g tonijn, 2 tomaten, 60 g taugé, 2 cl soja, 60 g courgette, 2 cl witte wijn, boter.

Snij de tomaten in plakjes en vervolgens in reepjes. Doe dit ook met de courgette. Bestrooi de tonijn met zout en peper. Doe in een bakpan wat boter en bak de vis aan beide zijden 6 min. en zet ze dan in een schaal in de oven op 170°. Doe nu in dezelfde pan de taugé en de courgette en bak dit 5 min. Dan de tomaat erbij en op smaak brengen met peper en zout en alles nog eens 5 min. bakken. Daarna de soja en als laatste de witte wijn erover gieten. Leg dit groentemengsel op een bord en dan de tonijn er bovenop. Geef er eventueel gebakken aardappelen bij.

Forel met room

Benodigdheden:
1 forel, 1/4 lt room, 50 g paneermeel, 4 bieslooksprieten, 1 basilicumsteel, 100 g champignons, 2 cl witte wijn, boter, krielaardappels.

Bestrooi de forel met peper en zout en leg hem in een beboterde vuurvaste schaal. Doe de room en de wijn erbij met nog iets zout en peper. Maak nu de champignons schoon en snijd ze samen met de krielaardappelen in plakjes en verdeel dit rond de forel. Hak de basilicumblaadjes en de bieslook fijn en strooi deze over de aardappelen en de champignons. Breng het geheel nu aan de kook en haal het dan van het vuur. Bestrooi met paneermeel. Dan alles in een voorverwarmde oven van 200° zetten gedurende ongeveer 30 min. Geef er eventueel stokbrood bij.

Eet smakelijk

Bezorgmaal vaak te duur

Het Konsumenten Kontakt heeft uitgezocht dat AOWers in tal van gemeenten te veel betalen voor de aan huis bezorgde maaltijden (o.m. Tafeltje-dek-je). KK meent dat de prijs voor ouderen met alleen AOW niet hoger mag zijn dan ƒ 3,50. De gemiddelde maaltijdprijs blijkt ƒ 7,13.

ANBO wil toeslag voor alleenstaande ouderen

De Algemene Nederlandse Bond van Ouderen dringt aan op een extra toeslag van 87 gulden per maand voor alleenstaande ouderen, die geen ander inkomen hebben dan de AOW. Uit een onderzoek dat het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting in opdracht van de drie ouderenbonden heeft verricht, blijkt dat deze groep maandelijks ƒ 92,- tekort komt.

Buitenpost

Hartelijk dank
Vijfentwintig jaar lijkt zo lang, maar is zo kort. Dat heb ik met mijn vrouw Anneke en onze zes kinderen (twee 'aangetrouwd') zeker ervaren bij mijn afscheid van de medewerkers van de ANWB op 9 december 1991.
Een gedenkwaardige maandag, waarbij ik mij ná de toespraken van de voorzitter, de hoofddirecteur, mijn opvolger John Ekel en mijn gewaardeerde collega en naaste medewerker Henri Kessels afvroeg: ben ik dat wel?
Dus wél, gelet op de aanwezigheid van zovelen, die met vut of pensioen zijn, waarmee ik in verschillende fasen van mijn ANWB-loopbaan nauw samenwerkte.
Dus wél, als ik terugzie op de vaak zeer persoonlijke attenties, resp. de bijdrage aan de videorecorder (voor een eenvoudig mens toch technisch redelijk gecompliceerd!).
Tijdens de bijeenkomst overhandigde ik de voorzitter van de VG-ANWB mw., voor mij Frankje, Noordervliet mijn aanmelding als lid van de VG.
Dat betekent: hartelijk dank en tot ziens!
D. Jaap Engelen

Pardoese infectie
Met bijzonder veel belangstelling las ik het artikel van de heer Hamers in de Buitenband van december over de risico's van infecties, darmklachten e.d. Als reisbegeleider, die sinds 1976 meer dan 30 reizen naar Indonesië heeft gemaakt, mag ik wellicht stellen dat ik veel ervaring heb opgedaan met gevallen, zoals in het artikel omschreven. Hoewel ik geen medicus ben, zijn er toch een aantal oorzaken aan te wijzen, die in het kort neerkomen op: een lange vliegreis, vermoeidheidsfactoren, tijdsverschil, klimaatveranderingen, verwerken van vele indrukken, andere eetgewoonten (bv. 2x per dag warm), ander soort voedsel, mogelijke gevolgen van inentingen.
Nu kan ik mij voorstellen, dat de lezer van het artikel huiverig wordt voor een reis naar Indonesië, maar ik wil trachten een zeker 'negativisme' weg te nemen met enkele tips en hoe men zich het beste in acht kan nemen: nimmer - zeker aan het begin - ijskoude dranken drinken; matig zijn met eten; niets gebruiken van eet- of drankenstalletjes langs de weg; uitermate voorzichtig zijn met eten/drinken in eenvoudige, lokale restaurantjes; in hotels geen water uit de kraan drinken; oppassen voor te sterke afkoeling na transpireren.
Nog een enkel woord over het 'plannen' van een reis: groepsverband of individueel. Ze hebben beide voordelen en zijn afhankelijk van ieders eigen wens. Niettemin, indien men voor het eerst naar Indonesië reist, vallen de voordelen van een groepsreis op. Ervaren reisbureaus hebben de routes verkend, kamers in goede hotels gereserveerd, maaltijden besproken, overleg gepleegd over bussen, gidsen enz.
Jan D. van der Have, Zoetermeer

Lettergreepraadsel

1																	
2																	
3																	
4																	
5																	
6																	
7																	
8																	
9																	
10																	
11																	
12																	
13																	
14																	
15																	
16																	
17																	
18																	

Te gebruiken letters/lettergrepen:
aan - as - bal - daan - dag - dam - de - de - del - der - der - di - doe - donks - e - e - eel - ek - fel - ge - gre - hoe - i - ke - ken - la - lan - ler - li - loos - ment - mon - na - na - ne - ne - ne - nis - ont - oog - raams - re - ring - roe - rot - spo - ster - stra - ta - ta - te - ten - ter - tie - tu - ve - ve - veer - ven - voet - woens - zak.

Bij de juiste oplossing vormen de eerste en de derde letter in verticale rij een zegswijze.

Opgave:

1. muziekinstrument
2. gewichtige gebeurtenis
3. sport
4. misgreep
5. Europeaan
6. drank
7. betoging
8. in voorkomend geval
9. gewaagd
10. pijnlijk ongemak
11. plaats in Z.- Holland
12. sportbeoefenaar
13. dag na vastenavond
14. plaats in N.-Brabant
15. Europeaan
16. epiloog
17. gestalte
18. plaats in Gelderland

Oplossingen als gebruikelijk naar mw. G.N. Borsje, Norenburg 237, 2591 AM Den Haag, vóór 1 mei a.s. Er wacht een cadeaubon van *f* 25,-.

Oplossing magische puzzel

U had het zo moeten doen:
Respectievelijk horizontaal en verticaal: 7 en 1 poespas, **8 en 4** uithoek; **9 en 2** ijsklomp; **10 en 5** chinees; **11 en 3** aalmoes; **13 en 6** peperen; **14 en 12** steek; **16 en 15** erg; **19 en 13** pegel; **23 en 17** maretak; **26 en 20** lenigen; **29 en 24** reder; **30 en 27** netel; **31 en 18** bedelen; **32 en 21** uitslag; **33 en 25** teler; **34 en 28** gelag; **35 en 19** pareren; **37 en 22** belagen; **38 en 36** negen; **40 en 39** git; **43 en 37** beton; **47 en 41** tekenen; **48 en 44** notaris; **49 en 42** verhaal; **50 en 45** vandaal; **51 en 43** bewaker; **52 en 46** minaret.

Tot onze verrassing heeft de magie van de puzzel vrijwel alle oplossers parten gespeeld. Er bleken toch enkele addertjes in het magische gras te zitten. Van de opgave barbaar (50/45) werd veelvuldig tartaar gemaakt, van markeren (47/41) bakenen, noteren en strepen. Maar één man had alles goed: J. Gout uit Lelystad. Onze complimenten en gelukwensen.

Herdruk

Slapers
Voor de groep slapers in pensioenregelingen is er reden om het jaar 1992 feestelijk in te gaan. Dank zij een wijziging van de Pensioen- en Spaarfondsenwet (PSW) hebben zij sedert 1 januari j.l. al slapend recht op verhoging van hun pensioenrechten. Voorwaarde is wèl dat de gepensioneerden in dezelfde pensioenregeling een verhoging van hun pensioenen krijgen.
NRC-Handelsblad

Buitenspel
Het is daarom jammer dat ouderen als kritische factor in deze maatschappij nauwelijks een rol spelen. (...) Op de kritische plekken zijn ze gewoon niet.
Op de plekken waar de macht wordt gemaakt, waar de wetten worden gemaakt, waar de echte zaken worden gedaan, daar doen ze niet mee.
LeefTijd

Baby boom
In 2030 heeft Nederland evenveel werkenden als nu. Door de vergrijzing is het aantal uitkeringsgerechtigden tegen die tijd echter twee keer zo groot, In de periode na 2010 begint de oude dag van de baby boom.
Volkskrant

Uit de Volkskrant